

Spædbarnsterapi anvendt i søskendeincestsag

Ved psykologerne Tove Weis & Stine
Tofte fra BUPP

Landsmøde Dansk Institut for
Spædbarnsterapi

Haraldskær 27. marts 2019

BUPP: Børne- og Ungespsykologisk Praksis

Ved psykologerne Tove Weis og
Stine Tofte

Østerbrogade 146, 1., 2100 København Ø

BUPP BLEV STIFTET I 2018

Af:

Tove Weis, psykolog og specialist i
børnepsykologi

Stine Tofte, klinisk børnepsykolog,
aut. cand. psych.

www.bupp.dk

Specialiseret rådgivning, udredning og behandling

- Komplicerede børne- og familiesager
- Sager med fysiske, psykiske og seksuelle overgreb
- Anbragte børn og unge
- Sager med udviklings- og akutte traumer
- Børnepsykologiske undersøgelser
- Spædbarnsterapi, legeterapi, familieterapi mv.
- Relationsforbedrende arbejde: mediationer

www.bupp.dk

Spædbarnsterapi
anvendt i
søskendeincestsag

Forskning i søskendeincest viser:

- Ofrene er yngre
- Overgrebene starter tidligere
- Overgrebene varer over længere tid/flere gange

Kilde: www.januscentret.dk

www.bupp.dk

Ofte er søskendeincest et symptom på en dysfunktionel familiedynamik påvirket af faktorer som psykisk/fysisk sygdom, konflikter, misbrug, skilsmisse, arbejdsløshed mv.

www.bupp.dk

Hans og Grete - syndromet

- Når søskende er ladt alene og søger hinanden i mangel på omsorg og opmærksomhed
- Denne nærhed kan risikere at udvikle sig til overgrebsadfærd, hvis den ene søskende (ofte den ældste) udvikler et behov for seksuel stimulans (Svedin & Bank, 2002)

www.bupp.dk

Case

Anja bliver fra hun er 2-5 år gammel udsat for seksuelle overgreb af sin 12-årige storebror.

Anja afslører overgrebene til en pædagog i børnehaven.

Anja bor hjemme hos sine forældre sammen med sin storebror Mads.

Igennem længere tid har Anja lidt af mavesmerter samt haft problemer med at spise.

Mads har ofte hentet og passet Anja.

www.bupp.dk

Mads er tidligere udredt i børnepsykiatrien og har fået diagnosen autisme.

Forældrene arbejder meget, og mor lider af gentagne depressioner.

Der er mistanke om, at far har vanskeligheder, der ligner Mads'.

Da overgrebene bliver afsløret, og kommunen kommer ind i sagen, 'flytter' man Mads til sine bedsteforældre. Mads har de efterfølgende 4 uger ikke kontakt med sine forældre og søster.

Mads er meget påvirket af situationen.

www.bupp.dk

Seksuelle overgreb i familien rammer typisk ofret endnu hårdere end overgreb, der sker uden for familien.

Det er ikke så sort/hvidt, når der sker overgreb i familier. Der er stærke og blandede følelser involveret – både hos ofret, den krænkende part samt familien omkring.

www.bupp.dk

Ofrets traume og dilemma

Ud over traumet ved at have været udsat for overgreb, står ofret også i et kæmpe dilemma.

Ofret ved godt, at afsløringen af overgrebet har store konsekvenser for alle i familien, herunder den søskende, der har krænket.

Ofret føler også skyld over, at familierelationerne ofte bliver brudt.

www.bupp.dk

Anja fortæller, at hun ikke turde afsløre overgrebene tidligere, fordi hun var bange for, at Mads kom på børnehjem og forældrene i fængsel.

Selvom Anja er traumatiseret af de seksuelle overgreb, så savner hun også sin storebror og er meget bange for, at hun aldrig skal se ham igen. Hun er også ked af, at familien aldrig kan være samlet mere.

På den ene side har Mads begået seksuelle overgreb på Anja og på den anden side, er det ham, der oftest har taget sig af Anja og givet hende den nødvendige omsorg, beskyttelse og opmærksomhed.

www.bupp.dk

Kompleksiteten i disse sager kræver derfor en helt særlig intervention, der dels kan bearbejde traumet men også genopbygge de brudte relationer i familien – som for barnet kan være lige så smertefulde som selve det seksuelle traume.

www.bupp.dk

I Anjas og Mads' sag vælger vi at kombinere et indledende mediationsforløb med efterfølgende spædbarnsterapi.

www.bupp.dk

Mediationer kombineret med spædbarnsterapi

Mediationer ligger i meget fin tråd med spædbarnsterapien, idet de begge plæderer for at sætte ord på det, der er sket – uanset hvor svært det måtte være.

www.bupp.dk

Mediationer

- relationsforbedrende intervention i sager med svigt og overgreb

Mediationer er et møde mellem et offer og den krænkende part.

Her får ofret lov til at stille spørgsmål til den, der har krænket.

Den, der har krænket, påtager sig ansvaret for overgrebet og undskylder over for ofret.

Ofte sidder den øvrige familie med som vidner.

www.bupp.dk

Formål med mediationer

- Offeret får bekræftet og anerkendt, at overgrebene fandt sted, og at offeret ikke har ansvaret for disse
- Hemmeligheden ophæves
- Der bliver sat ord på overgrebene
- Tillid kan genetableres
- Spændingsfeltet reduceres
- Den, der har krænket tager ansvar for sine handlinger
- Helingsproces i forhold til offer og familie

www.bupp.dk

Da børn er et produkt af deres miljø, har forældre et afgørende ansvar i søskendeincestsager.

Børn må ikke bære ansvaret for overgreb alene.

Det kræver, at forældrene bliver inddraget i interventionen.

www.bupp.dk

Forberedelsen af mediationer

Indledende udredningsforløb:

- Hvad er der præcist sket?
- Traumescreening af ofret
- Vurdering af ofrets behov for hjælp/behandling
- Hvordan forholder forældrene sig til det skete?
- Hvordan kunne de seksuelle overgreb finde sted?
- Psykologisk og seksuel udredning af den krænkende part
- Vurdering af muligheden for, at familiemedlemmerne kan indgå i et mediationsforløb

www.bupp.dk

Forældre kan være med til at facilitere mediationsprocessen

Det er lettere for børn at give en undskyldning, hvis de har oplevet deres forældre tage ansvar, og de dermed på egen krop har mærket betydningen af at modtage en undskyldning.

www.bupp.dk

Effekten ved mediationer, hvor hele familien inddrages:

- Det bearbejder de seksuelle overgreb i familien
- Det genopbygger de ødelagte relationer i familien
- Det bryder dysfunktionel adfærd og problemløsning i familien
- Det giver familien mulighed for nye harmoniske måder at være familie på
- Det forebygger seksuelle overgreb fremover

www.bupp.dk

Forældres breve til deres børn

I mediationsforberedelserne formulerer forældrene sammen med (hver) deres psykolog breve til deres børn (både ofret og den, der har krænket).

Heri påtager de sig et ansvar og undskylder for ikke at have været der tilstrækkeligt for deres børn, ikke ydet den nødvendige omsorg, støtte, opmærksomhed, ikke opdaget overgrebene mv.

www.bupp.dk

Processen med forældrene foregår altid *inden* forberedelserne med børnene. Som de voksne skal de påtage sig et ansvar først.

Breve skrevet af forældrene gives til børnenes psykologer, der læser brevene sammen med dem.

www.bupp.dk

Igennem flere uger arbejder Anjas og Mads' forældre sammen med deres psykolog på brevskrivning til deres børn.

Hvert af børnene får et brev, hvor forældrene undskylder for deres fysiske og mentale fravær, at de ikke har kunnet passe godt nok på dem, og at de ikke har opdaget overgrebene.

www.bupp.dk

Til Anja skriver de ydermere, at de er kede af, at de ikke kunne beskytte hende godt nok, at de ikke opdagede overgrebene, og beklager at de ofte overlod hende til Mads. De roser og takker også Anja for at afsløre overgrebene, så de alle kan få hjælp.

Til Mads skriver de, at de er kede af, de ikke opdagede, hvor svært han havde det, og at de ofte overlod opgaver og ansvar til ham. De skriver også til ham, at de ikke er vrede på ham, men ønsker at hjælpe ham.

www.bupp.dk

Mediation mellem Anja og Mads

Hvorfor gjorde du det?

Hvorfor mig?

Kunne du ikke se, at jeg var ked af det?

www.bupp.dk

Nu har begge børn oplevet deres forældre påtage sig ansvaret og undskylde for deres fravær.

Anja har fået svar på sine spørgsmål, og Mads har påtaget sig ansvaret for og undskyldt for overgrebene.

Nu er Anja klar til spædbarnsterapi.

www.bupp.dk

Seksualitet og det relationelle miljø betydning

- hvad sker der, når det lille barn udsættes for seksuelle overgreb?

Udviklingen af barnets seksualitet

- Seksualiteten i barndommen kaldes den infantile seksualitet.
- Den infantile seksualitet udvikles *først og fremmest* i relation til de voksne omkring barnet.
- Den infantile seksualitet har intet med den voksne genitale, kønslige seksualitet at gøre

www.bupp.dk

- Det er i relationerne, i samspillet mellem barn og voksen, at den infantile seksualitet får lov at udvikle sig og forme sig til det, vi kender som voksen seksualitet.
- Således er de specifikke voksne i barnets liv til stede i barnets udvikling af en seksualitet – på lige fod med udviklingen af personlighed, tilknytning mv.
- Således formes seksualiteten af barnets relationelle miljø

www.bupp.dk

Barnet ved ikke, hvad seksualitet er!

Når barnet fx leger doktorlege i børnehaven, har det ikke samme forståelse af legen som voksne, for barnet ved ikke, hvad seksualitet er!

www.bupp.dk

Seksualitet i ungdommen

- I puberteten vækkes den genitale (og medfødte fysiologiske!) seksualitet, hvis formål er forplantningen
- Den infantile seksualitet har indflydelse på, hvordan den genitale seksualitet udmønter sig

www.bupp.dk

Tilknytning og seksualitet

- Seksualitet er stærkt forbundet med krop/sanser, som påmindrer mennesker om, hvordan vi havde det i vores tidlige relationer.
- Disse erfaringer registreres og lagres i kroppen og dermed kommer barnets sensuelle bånd med tilknytningspersoner til at påvirke seksualiteten som voksen.

(Tidefors 2010)

www.bupp.dk

- Det er et grundlæggende livsvilkår, at det lille barn er betingelsesløst udleveret til de omsorgspersoner, som skal tage vare på det (Red Barnet, 1999).
- Det lille barn er nødt til at vise grænseløs tillid for at overleve, udvikle sig og få tilfredsstillet sine behov (Red Barnet, 1999).
- Det lille barn er veludrustet til at møde verden, men barnet udvikler sig ikke af sig selv – det er afhængig af at blive mødt med omsorg for herigennem at blive den ene del i et gensidigt kontaktforhold – en relation (Thormann og Guldborg 2003).

www.bupp.dk

Dolto og Eliachef

- Små børn kommunikerer gennem det organiske sprog, fordi de endnu mangler det verbale sprog.
- Når det lille barn oplever et traume i den før-sproglige periode, vil det binde energi og komme til udtryk i forskellige organiske funktionsforstyrrelser.

www.bupp.dk

Det seksuelle traume

- Barnet vil forsøge at skabe betydning af de relationer, det indgår i. Det vil prøve at forstå, hvorfor den voksne henvender sig til det, og hvad det betyder.
- Barnets udvikling sættes ikke i stå, når det udsættes for noget traumatisk som fx seksuelle overgreb, men derimod fastlåses udviklingen omkring fravær af betydning. Der er intet rum for barnets egen oversættelse, egen betydningsdannelse, hvilket er grundlaget for udvikling. Barnet fastholdes i den tro, at den voksnes henvendelse giver mening.

(Zeuthen 2003, 2009)

www.bupp.dk

Lad aldrig barnet være
alene med sin smerte

- Hvordan sætter man ord på det
seksuelle traume hos det lille barn?

www.bupp.dk

- Hvad er der konkret sket?
- Italesætte med udgangspunkt i Anjas mentale, følelsesmæssige og seksuelle udviklingsniveau
- Italesætte at Anja har været for lille til at forstå det skete
- Italesætte forvirringen og dilemmaet

www.bupp.dk

TAK FOR
OPMÆRKSOMHEDEN

I kan finde os på
www.bupp.dk